

Symposium: koester het Brabantse landschap!

7 februari 2018, provinciehuis Noord-Brabant

Programma

Gespreksleider: Susan Martens (Bureau ZET)

12.00-13.00 Ontvangst in het provinciehuis met lunch

13.00-14.25 Plenair gedeelte

13.00-13.05 Welkom door Marc van den Tweel (algemeen directeur Natuurmonumenten) en Johan van den Hout (gedeputeerde provincie Noord-Brabant).

13.05-13.20 Inleiding door Jantien de Boer (journalist en auteur 'Landschapspijn'). Zij vertelt over haar ervaring in Friesland. Welke ontwikkelingen hebben in het landschap plaatsgevonden, wat zijn daarvan de gevolgen en hoe ervaren burgers deze?

13.20-14.00 Forumdiscussie en korte pitches met:
- Erik van Merrienboer (gedeputeerde provincie Noord-Brabant)
- Jetty Eugster (burgemeester gemeente Reusel-De Mierden)
- Jan Baan (directeur Brabants Landschap)
- Lars Koreman (provinciaal ambassadeur Natuurmonumenten)

14.00-14.15 Aanbieding resultaten 10 jaar Groen Blauw Stimuleringskader aan Johan van den Hout.

14.15-14.25 BrabantStad: top kennis-en innovatieregio in een toplandschap door Mario Jacobs (wethouder gemeente Tilburg).

14.25-14.30 Naar de parallelsessies

Er is keuze uit 10 deelsessies, verdeeld over 2 rondes. Elke sessie duurt 40 minuten. U kunt zich per ronde inschrijven voor 1 sessie.

14.30-15.10 Eerste ronde parallelsessies:

“Welke opgaven moeten een plek krijgen in het landschap?”

- **Het effect van de ambitie duurzame energie op het Brabantse landschap**

Eltjo Kugel (provincie Noord-Brabant) en Reinout Crinck (gemeente 's-Hertogenbosch)

We zullen de komende jaren meer en meer zien dat het opwekken, opslaan en transporteren van duurzame energie in de dagelijkse leefomgeving van mensen plaats gaat vinden. Een nieuwe

claim op de ruimte, die effect gaat hebben op de inrichting en het aanzien van het landschap. Kunnen deze nieuwe energievormen in het bestaande landschap worden ingepast of gaan er totaal nieuwe energielandschappen ontstaan?

- **Klimaat en ruimtelijke adaptatie; Brabant als landelijke pilot**

Paul van Dijk (waterschap De Dommel) i.s.m. waterschap Aa en Maas

Gevolgen van klimaatverandering zoals wateroverlast en droogte en hittestress, zijn factoren waar we in de toekomst rekening mee moeten houden. Dat betekent bijvoorbeeld meer ruimte reserveren voor noodopvang van water en het aanleggen van strategische watervoorraden. Is dit in te passen in het huidige landschap of moet het huidige landschap aangepast en opnieuw ingericht worden voor deze opgave?

- **Next Landscape; het landschap als vestigingsvoorwaarde**

Anne van Kuijk (provincie Noord-Brabant) en Paul van Hoessel (gemeente Tilburg)

In de mondiale concurrentiestrijd is een aantrekkelijke leefomgeving een cruciale vestigingsfactor voor bedrijven en talent. Het landschap is daarvan een belangrijke component. Hoe kunnen we in Brabant een toplandschap ontwikkelen in combinatie met een topeconomie?

- **Landbouw en landschap**

Marco Vermeulen (studio Marco Vermeulen) en Liesbeth de Theije (Agrifood Capital)

De landbouw heeft van oudsher het aanzien van een groot deel van het landelijk gebied van Brabant bepaald. Wat betekent het voor landschap als de landbouw en de hele agrofoodketen meer duurzaam en circulair gaan produceren? Hoe kan een duurzaam en circulair productielandschap van de toekomst er uit zien?

- **Landschap in de omgevingsvisie**

Deelsessie nog in ontwikkeling/onder voorbehoud.

15.10-15.30 Pauze

15.30-16.10 Tweede ronde parallelsessies:

“Landschap in de praktijk”

- **Het landschapsbeleid van Brabantse gemeenten**

Veerle Fijnaut (Coördinatiepunt Landschapsbeheer), Chris Tönissen (wethouder gemeente Eersel) en Michel Brands (gemeente Laarbeek)

In 2017 zijn de Brabantse gemeenten geënuquëteerd over de uitvoering van hun landschapsbeleid: hoe staat het met de uitvoering van landschapsontwikkelingsplannen, EVZ's, Stimuleringskader en ecologisch bermbeheer? Wat doen gemeenten aan duurzaam grondgebruik en invasieve exoten? En hoe betrekken gemeenten hun inwoners bij het landschapsbeleid? Een toelichting op de resultaten met voorbeelden uit de praktijk.

- **Leerervaringen uit het project Deltaplan Landschap Moerenburg-Heukelom-Koningshoeven**

Kees Margry (docent Helicon Den Bosch en projectleider)

Moerenburg-Heukelom-Koningshoeven: een oud agrarisch cultuurlandschap pal tegen de stad Tilburg. In het kader van de Groene Mal Tilburg werd het gebied gered van de verstedelijking. Het gebied werd één van de vier landelijke pilots van het Deltaplan voor het Landschap, geïnitieerd door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Door een extra financiële impuls van diverse partijen werd het landschap samen met boeren en andere bewoners prachtig 'aangekleed' en voor wandelaars ontsloten. Ook is het beheer van de nieuwe landschapselementen voor 30 jaar gegarandeerd. Wat waren de succesfactoren van dit project? Welke ervaringen kunnen we meenemen naar andere gebieden in Brabant en welke niet?

- **De rol van de burger in het landschap**

Hans Bleumink (bureau Overland, auteur van serie 'Participatielandschappen' in tijdschrift Landwerk)

De overheid wil meer burgerparticipatie bij natuur- en landschapsbeheer. Ook burgers nemen steeds vaker zelf initiatieven voor het behoud en de verbetering van hun directe leefomgeving. Hoe staat het anno 2017 met de burgerbetrokkenheid in het landschap? Welke trends en goede voorbeelden zijn er in het (Brabantse) landschap? Hans Bleumink geeft in de deelsessie een update van de rol van de burger in het landschap en gaat graag met u in gesprek over de kansen en beperkingen. Wat zijn geslaagde projecten? Waar loop je als overheid of burger tegenaan? Hoe kan het beter? Ook de vraag hoe je burgerparticipatie organiseert bij Omgevingsvisies, komt aan de orde.

- **Werken aan natuur en landschap op het boerenbedrijf; op weg naar natuurinclusieve landbouw**

Carlo Braat (Coördinatiepunt Landschapsbeheer), Jack Verhulst (biologisch melkveehouder Hillekenshoeve) en Meeuwis Millenaar (melkveehouder en gebiedscoördinator agrarisch natuurbeheer).

In Brabant zijn er verschillende mogelijkheden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Hiermee krijgen knotwilgenrijen, poelen, akkerranden, wandelpaden, natuuroevers en zelfs vogelakkers een plaats in de agrarische bedrijfsvoering. Zo wordt gewerkt aan een mooier en soortenrijker agrarisch landschap. Welke regelingen zijn er en welke overwegingen spelen een rol bij agrariërs om hiervoor te kiezen?

- **Het belang van de provinciale regeling kwaliteitsverbetering landschap voor het Brabantse landschap**

Peter van den Dries (provincie Noord-Brabant)

Om de kwaliteit van het landschap te versterken heeft de provincie in haar Verordening ruimte het principe van 'kwaliteitsverbetering van het landschap' geïntroduceerd. Dit principe houdt in dat er ontwikkelingsruimte wordt geboden mits deze gepaard gaat met maatregelen die het landschap – in de brede zin – versterken. In 2011 is door de provincie een handreiking kwaliteitsverbetering landschap vastgesteld, gericht op gemeenten. Hoe zit die regeling in elkaar? Hoe werkt het in de praktijk? Wat zijn de knelpunten en welke verbeteringen zijn mogelijk? En tot slot: wordt de kwaliteit van het landschap erdoor versterkt?

16.10-16.30 Plenaire afsluiting

16.10-16.25 Wat geven we mee aan de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies?

16.25-16.30 Afsluiting door Jan Baan (directeur Brabants Landschap)

16.30-17.30 Borrel

